

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.
Fieca apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Foe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce foaia
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul V.

Blaș 7 Septembre 1895.

Numărul 36.

Conferența episcopescă.

Ilustra corporațiune a episcopatului catolic din patrie s'a întrunit la consfătuire, pentru ca să hotărăscă atitudinea bisericii catolice față de legile religioase, ce vor avé să între în vigore la 1 Octobrie a. c.

Totă lumea privia cu încordare la acele consfătuiri, și toți după al lor punct de vedere special așteptau, să vadă, ce vor face episcopii pentru apărarea bisericii, preste care i-a pus Spiritul Sfint, ca să o pască.

Liberalii țipau ca șerpii și îi admoniaū pe episcopi, să bage bine de samă, ce fac, să nu provoce puterea statului, să nu prindă arma în mână, ci amesurat chemării lor înalte să vestescă numai pacea și supunerea față de legile sancționate.

Ultraiștii catolici cereau, ca episcopatul acum în ora a unspredecea să ia tolagul și să lovescă fără îndurare și cu ori ce preț să impedeze intrarea în vigore a legilor bisericesci.

Conferența s'a terminat, și episcopii s'au rentors în diocesele sale.

Ce se va fi decis, asta nu o putem ști, deorece nu am fost acolo, și nici conferența nu a aflat cu cale a lega toate decisiunile sale de nasul țăiaristilor. Ceea ce a răsuflet înse în public, e, că conferența a decis a esmite două pastorale comune, dintre cari una să fie adresată clerului, ér cealaltă poporului credincios.

În pastora, ce are să se îndrepte către cler, se vor marca datorințele, ce le are clerul și biserica în fața legilor bisericesci. Anume se va afirma din nou dogma catolică despre caracterul sacramental al căsătoriei, și se va declara de nulă ori ce căsătorie, ce nu se va închia înaintea preotului. Se va accentua apoi indisolubilitatea căsătoriei, și în fine se vor da instrucții, cum are să purcedă preoțimea față de aceia, cari nu vor închia căsătoria înaintea bisericii, și față de aceia, cari fiind în căsătorie mestecată nu-și vor boteza și cresce pe toți copiii în religiunea catolică.

În pastora la către credincioși se vor espune datorințele, ce le au credincioșii, și asemenea se vor dicta și pedepsele spirituale față de aceia, cari ar negliga datorințele lor creștinesci.

Foile liberale au întimpinat decisiunea acésta a episcopilor cu mulțămire. Ele în decisiunea acésta vèd o capitulare a bisericii în fața statului. Ele cred, că prin decisiunea acésta deja e asigurată pacea și esecutarea liniștită a legilor religioare.

Nemulțămii sunt ultraiștii catolici. Ei asemenea vèd în atitudinea episcopilor o lipsă de rezoluțiune și de curaj apostolic.

Noi din partea noastră găsim temerară și o părere și alta și între împrejurările actuale ne mulțămim cu atitudinea episcopilor.

Întru adevèr întrebăm: Ce puteau

face între împrejurările actuale episcopii catolici, afară de ceea ce au făcut?

Puteau ei, să deneghe supunerea la legile sancționate de Maiestatea Sa? — Asta ar fi fost o resvrătire împotriva ordinii de stat, resvrătire, a cărei urmări ar fi fost neprevădute, abstragând dela faptul, că o asemenea resvrătire este în contra principiilor de drept public, pe cari le profesază biserica catolică.

Ce le rămânea deci de făcut? — Nu le rămânea altceva, decât să ica măsuri, ca legile religioare să nu aducă pagubă și stricăciune binelui spiritual al credincioșilor.

Scopul acesta îl urmăresc pastorelele comune.

Și noi nu ne îndoim, că dacă clerul și poporul va asculta de vócea păstorilor săi, vor și lipsi pagubele acele spirituale, pe cari altmintrea din firea lor chemate sunt legile cele noué, ca să le producă.

Repețim deci, că noi între împrejurările actuale suntem mulțămiiți cu decisiunea corului episcopesc.

Altă cestiune e, dacă e vorbă, că ore bine e, că au ajuns lucrurile până aici?

Noi nu hesitam a o spune, că vina pentru împrejurările actuale în mare parte o are corul episcopesc.

Averile colosale, de cari dispun episcopii ungari, erau o armă atât de puternică, prin care s'ar fi putut împedeca fără nici o forțare formarea unei

Feuilleton.

Raport general

al societății de lectură „Inocențiu M. Clain”
teologilor din Blaș pe anul școlar 1894/5.

Uniți să fim în cugete;
Uniți în Dumneđe.

Progres — pe ori ce teren de viață —
fără osteneță împreunată cu lupte storce-
toare de puteri nu se dă.

Acest principiu are valóre nu numai la indiviđi, ci și la societăți și națiuni în-
tregi; — căci familia cea vastă a omenimii
cuprinde în sinul său societăți, națiuni și po-
poré, cari sunt tot atâția ramii a arborelui ome-
nimii, și apoi e știut, că misiunea părților
este identică cu a întregului.

Progresul cutărei societăți, cutărui po-
por către perfecțiune se póte ajunge numai
prin folosința darurilor neprețuite și prin pu-
terile lucrătoare ale naturii spirituale și ma-
teriale. Între aceste daruri neprețuite aflăm
și spiritul însoțirii și al unirii, care la tu-
teput nu s'a putut manifesta conform chemării
celei sublime a omului, pentru că orizontul cel

vast al vieții omenesci era întunecat de ne-
gura grósă a nesciinței și neculturii. Dar când
sórele cel luminos al culturii și științei celei
adevèrate, — Christos Dumneđe-Omul, — a răs-
sărit preste întreg universul și și-a revèrsat
rađele binefăcătoare nu numai preste tot or-
izontul omenimii, ci a pètruns și în inima
aceleia, a stârnit în toți și simțul acela dum-
neđesc al unirii și fusotirii spre scopuri no-
bile, bune și frumoșe. Numai creștinismul
a împreunat mulțimea poporéilor într'o comu-
nitate de idei, aspirațiuni și principii ade-
vèrate.

Creștinismul a aședat temelile, pe cari
avea să se ridice și știința adevèrată, care
să imprime omenimii o nouă direcție, ce con-
duce la adevèrata fericire. De pe acésta
basă a științei, isvorită din credința în Dum-
neđe, a început apoi ochiul scrutător a se
întorce cu mai mult noroc la investigarea
naturii.

Lumea veche, în care flórea culturii se
răzima pe temelia sclăviei, și în care știin-
ța era numai pentru o parte a populațiunii,
în care plăcerile estetice erau prețul lacri-
milor, al sudorii și al sângelui unei mari
mulțimi de ómeni dejosiiți, acésta lume nici
când n'ar fi putut însufla omenimii spiritul

iubirii, din care isvorește unirea pentru toți.
„Sărăcilor bine se vestescé” și „Iubiți și pe
inimicéi vostri” a strigat creștinismul, și numai
atunci a priceput lumea, că cultura și pro-
gresul adevèrat nu mai póte fi proprietatea
unei clase privilegiate de ómeni, ci a tuturor,
căci toți suntem fi ai aceluia-și Părinte și
frați dulei uniți prin iubirea cea sfintă.

Dacă ne întrebăm, că cine a fost acela,
care a putut, să încorporeze toate într'un fu-
treg sistematic și să imbrace toate în haina
științei și a culturii, după ce totă cultu-
ra științifică a vechilor a dispărut de pe
pământ, vom trebui să răspundem cu con-
tele de Maistre, că biserica lui Christos este
acea mamă bună, care ne unesce pe toți în
cugete și în Dumneđe. Ea este mama cul-
turii și a științei adevèrate. Căduť-au catedre,
în jurul cărora se aduna mulțime curiosă de
ascultători; căduť-au religiuni, cari numărau
milioane de aderenți; ađi toate sunt date ui-
tării, și numai câte un învățat mai descif-
fréză din cărți dogmele lor; — pe când cul-
tura și știința adevèrată, născută și nutrită
la sinul bisericii lui Christos și sub scutul
ei a rēmas în mânia tuturor schimbărilor de
păreri.

În forma asta vedem, că acel dar al

majorității parlamentare, cum a fost majoritatea, care a dus la învingere legile actuale bisericesci.

Inse episcopii de asta nu s'au îngrijit. Ei au folosit venitele lor spre alte scopuri, — ce e drept, în cele mai multe cazuri foarte nobile, — ér nu spre scopul, ce pururea trebuie să fie principal, ca să asigure guvernarea în spirit creștinesc a nefericitei noastre patrii.

Dar aceste sunt recriminațiuni zădarnice.

Acum e bine, și cât s'a făcut.

ÉR de aici încolo va fi chemarea episcopatului, să străfórme acum cel puțin parlamentul astfel, încât să fie ștersă și memoria acestor legi, pe cari astăzi numai a le deplânge ne este iertat.

Faxit Deus!

†

Alesandru Micu 1830—1895.

Venerabilul Capitul mitropolitan din Blaș éráși este în doliu. Canonicul custode Alesandru Micu în urma unei aprinderi de plumăni după o suferință de trei zile și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatoriului. Fericitul în Domnul de mai mulți ani suferia de asthma. Cura pe la băi și urmarea sfaturilor medicale l-au făcut posibilă suportarea morbului, dară debilitându-i-se organismul a succumbat aprinderii, care l-a atacat cu vehemență. Defunctul s'a născut în Șermașel pe Câmpie, unde tatăl său a fost paroch. După terminarea studiilor teologice la universitatea din Viena, unde a frecventat ca alumn al Seminarului S. Barbara, a fost aplicat în Blaș ca profesor de dreptul canonic în seminarul teologic pe anul scol. 1855/6. De aci a fost strămutat la gimnaziul din Blaș ca profesor de fizică și matematică, fiind în decurs de 16 ani fala corpului profesoral. Pentru zelul, activitatea și capacitatea dovedită ca profesor a fost promovat la demnitatea de vicar foraneu al Făgărașului, unde deschidându-i-se un câmp mai larg de lucrare și-a

pus cu devotament puterile sale în serviciul bisericii și al națiunii. Pe lângă acurata împlinire a agendelor vicariale și parohiale el era în fruntea și așa dicând sufletul a orî ce mișcare sau întreprindere, ce avea de scop înaintarea binelui comun și în deosebi promovarea intereselor poporului nostru. La 1888 a fost numit membru la cea mai înaltă corporațiune bisericescă în arhidieceasă, care e capitulul mitropolitan. El și în noua demnitate era ca și un părinte și patron al clerului și poporului din Vicariat, cari aducându-și aminte de nobilitatea și activitatea lui, de când era vicariu, și alergau la el cu încredere fiescă.

În anii scolastici 1888/9—1891/2 de nouă a lucrat pe cariera didactică lui ore când atât de plăcută, funcționând ca director gimnazial și profesor de matematică. Deși profesorul gimnazial mai bătrâni aprópe toți i-au fost discipuli, el era condescendent și afabil cu toți, considerându-se nu ca superior, ci ca un coleg mai bătrân al tuturor. În tractarea cu tinerimea gimnazială asprimea disciplinei pururea o scia împăca cu iubirea unui părinte, ce ține samă de etatea fragedă și slăbiciunile fiilor săi. Morbul, de care suferia, l-a silit a se retrage dela directura gimnazială, care în aceste timpuri critice este împreunată cu multe neplăceri și molestii; n'a încetat inse nici când de a lucra ca asesor consistorial pentru binele și prosperarea instituțiilor noastre bisericesci și culturale. Prin mórtea lui Veneratul Capitul a pierdut un membru zelos și înzestrat cu esperințe frumoșe, biserica un ministru devotat, érá națiunea un fiu, care pururea ardea de dorul de a o vedé fericită și lucra cu zel și abnegațiune în direcțiunea acésta.

Bunăitatea inimii, caracterul deschis și afabil față cu toți, promptitudinea de a jertfi pentru tot, ce e bun, nobil și salutar, l-au făcut iubit înaintea tuturor. Aceste virtuți strălucite, credem, că vor fi remunerate și de Părintele ceresc, care l-a chemat în 2 Septembrie la sine în ceriú.

Nu avem pretențiunea de a fi făcut o descriere completă a vieții și activității fe-

ricitului Alesandru Micu, ci ca unii cari l-am cunoscut și stimat, am dat acésta schiță debilă ca un semn al pietății, ce o nutrim față de memoria lui.

Un caraghioslic al „Telegrafului Roman“. — Sermani catolici din Germania! V'au pus pécatele, să provocați pe domni dela „Telegraful Roman“. Dar ați și pățit-o, de scim, că vă trece pofta de a-i mai provoca. N'ați putut mai bine, să ședeți acasă, în loc de a vă aduna în congres și în conferință?

Etă ce probă de stil ați provocat voi în „Telegraful Roman“ din 28 August a. c. prin fapta acésta nechibzuită a vóstră:

„Catolici din Germania se adună mereu: În Dumineca trecută s'au strîns peste 10,000 de ómeni în capitala Bavariei și centrul lor, în *München*; discursiunile au fost mai mult de natură *politică* cu scopul d'a întări partidul catolic din Reichstagul german; cu câte-va zile mai înainte au ținut episcopii catolici o conferință secretă în *Tilsit*. Se dice că discursiunile d'aici au fost de caracter curat papistășesc: a fost vorba să se trimită o adresă papei, în care să se facă amintire despre *nonsensul* publicat acum douăzeci și cinci de ani, adecă despre *dogma infalibilității*; tot de odată să se pomenească și despre răpirea statului papal lumesc în trecerea acestuia în posesiunea piemontezilor. Episcopii și-au exprimat neclintitul idr devotament către *principele bisericii* (?) și vor îndemna priu circulară pe credincioșii lor, să păstreze neatinsă legătura dintre ei și *locoșitorul lui Christos* (!)

„Aceste două însușiri din urmă: devotamentul episcopilor și al creștinilor catolici către papa din Roma, dar nu către principele bisericii sau locoșitorul lui Christos, din punct de vedere *al disciplinei, care trebuie să existe în fie-care biserică*, merită aprobare; inse cele două cestiuni dintăi nu: Póte sta papa închis în vatican încă mulți ani de zile, și în loc să tragă nădejde, (ca spânul de barbă), la recăștigarea puteril lumesci, mai bine să se convingă acum după

provedinței, — darul unirii și al asoțării, înainte de creștinism nu s'a putut validita în omenime. Prin creștinism s'a consolidat, a prins rădăcină adânc la toate popórele creștine, și numai cultura creștină a sciut, să împreune toate spiritele luminate, toate încercările științifice, toate cugetele profunde și toate rezultatele mărețe ale inteligenței. Numai acésta cultură a convins omenimea, că până când activitatea spiritului omenesc manifestată prin indiviđi singuratici pe orî și ce teren al vieții, spriginită singur numai de egoism, conduce numai la scopuri individuale; până atunci spiritul însoțirii și al unirii corăspunde scopului final al întregii omenimi. Numai de acésta convingere conduși s'au asoțiat filologii lumii creștine, ca să demusire, că deosebirea nenumăratelor limbi se póte reduce la câteva rădăcini și prin acésta au documentat, că deosebita popóre sunt surori dulci, ieșite din una și aceeași trupină. Numai din acésta convingere purcedând s'au însoțit fizicii și astronomii, ca să convingă omenimea, că natura și produsele ei au un Creator atotputernic, și că natura nu este inimica învătăturilor bisericii, ci din contră amica cea mai sinceră și mai corăspundătoare lor, și prin acésta au îndreptat conceptele cele false ale înțelepților lumii acesteia. Numai din acésta convingere s'au asoțiat cultivătorii tuturor ramilor de știință, ca să demustre lumii, că știința nu e dreptul exclusiv al singuraticilor indiviđi sau a claselor privile-

giate, ci e domeniul comun al avuților și al sêracilor.

Singur numai din acésta convingere au purces și bravii nostri antecesori, când înainte de acésta cu 32 ani, aici în fața sfintei noastre maice biserici, sub aripile scutitoare și sub patronatul ilustrilor nostri arhieriei fundéază o *societate literară* numindu-o societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“ după numele prea fericitului ei patron — al episcopului — Ioan Inocențiu cândva M. Clain. Îi prefig cel mai nobil și mai sfinț scop, „*Cultura intelectuală, cultura religioasă-morală a membrilor ei*“, — baza și fundamentul tuturor virtuților și a întregii fericiri pămîntesci. Au sciut ei inse foarte bine, că singurul mijloc pentru ajungerea scopului pus societății este *unirea puterilor* spre o conlucrare comună frățescă, — căci prin unire la cultură, — de aceea se unesc sub cea mai sublimă devisă:

Unii să fim în cugete,
Unii în Dumneđu.

Sub acésta devisă pășesc înainte cu siguranță, luptă bărbătesce, și lupta nu le e zădarnică. Nu, căci lupta e sfință, e dreptă, e purtată chiar în numele lui Dumneđu, și apoi Măntuitorului dice: „*Unde vor fi adunați doi sau trei în numele meu, și eu voi fi în mijlocul lor.*“ Sub acésta devisă au lucrat cu diligență membrii acestei societăți, căci progres fără muncă storcătoare de sudori crunte nu se dá. Și dacă societatea noastră

se póte mândri adî cu aceea, că din sinul ei au ieșit preoți conșci de chemarea lor; dacă se póte lauda adî cu aceea, că în anii mai dincóce a putut contribui și ea după preamodestele ei mijloce materiale la înmulțirea literaturii noastre bisericesci prin edarea unor opuri de adevărată valóre pastorală ca „*Epistolele către un preot tînér*“ partea I. (tip. în Blaș la 1890), „*Epistolele către un preot tînér*“ partea II. (tip. în Gherla la 1891), „*Pregătire la mórte*“ (tip. în Blaș la 1893) și mai târziu narațiunea populară „*Dă-muscălesc*“, merită este a se atribui influenței, ce a exerciat acésta devisă creștină între membrii ei.

Sub acésta devisă au lucrat cu un zel desinteresat membrii societății noastre și în decursul acestui an. Și acum, când venim, să depunem mandatul, cu care am fost însărcinați la începutul anului, ne permitem a lăsa, să urmeze aci un raport fidei despre activitatea societății în cursul acestui an școlar.

Activitatea societății.

Ne vom restringe aci numai la momentele mai însemnate din viața unui an al societății:

În ședința I. ord. (9 Oct. 1894) se hotărește *reducerea prețului „Epistolelor către un preot tînér“* dela 3 fl. la 1 fl. 50 cr. Acésta s'a adus la cunoștința publicului român prin un Apel publicat în ziare.

În ședința II. ord. (15 Nov. 1894) se

douăzeci ani de zile, că nu există logică pe lume, ba nici *Cant* chiar n'ar pute trage de păr între categoriile lui cestiunea „infalibilității” „unui om”!!

„Nu există logică pe lume.” Mare lucru. Noi până acum așa șiam, că există. Mulțămim deci foarte frumos dlor dela „Telegraful Roman”, că nu ne-au mai lăsat, să orbecăm tot în întunecul nesciinței noastre.

Firesce că noi șim, ce voiaș dlor să dică, și chiar de aceea le dăm sfatul, ca dlor înainte de ce s'ar apuca, să strivescă dogmele bisericii catolice, mai întâiu să învețe a scrie cu „logică”, pentru ca nu cumva să dică de cine, că „nu există logică” în capul dlor.

Așa dară în *Tilda* s'au adunat episcopii catolici? Mulțămim frumos și pentru grațiositatea, cu care cei dela „Telegraful Roman” se silesc a imprăști și în privința acésta întunecul ignoranței, de care e cuprinsă mintea noastră. Noi așa șiam, că episcopii se adună în fiesce care an în *Fulda* la mormintul s. Bonifațiu, care, după cum ne aducem aminte, are pretenția de a fi numit în istorie apostolul Germauilor. Se vede, că pe cum logica, așa nici geografia nu se bucură de mare trecere la dnii dela „Telegraful Roman”.

„Discușiunile d'aici (din *Tilda*) au fost de caracter curat papistășesc.” Pe cei dela „Telegraful Roman” i-a supărat acésta? Pe noi din contră ne-ar prinde mirarea, dacă episcopii papistași s'ar aduna la conferință, și discușiunile lor nu ar fi papistășeci. Ori doră aștepta dnii dela „Telegraful Roman”, ca episcopii papistași să se ocupe de „reunirea” dlui *Maueguț*?

Dar să vedem, cari sunt discușiunile acelea „de caracter curat papistășesc”, de cari episcopii catolici din Germania s'au ocupat așa de cu de-adiusul, cât dnii dela „Telegraful Roman” s'au simțit înțepați?

Cel dintâiu dintre lucrurile acestea papistășeci a fost „nonsensul publicat acum douăzeci și cinci de ani”, adică „dogma infalibilității” Pontificelui Roman, despre care dogmă dlor așa știu, „că nu există logică pe lume, ba nici *Cant* chiar n'ar pute trage de

decide formarea unui *archiv*, a cărui lipsă era de mult simțită, în care să se păstreze toate actele societății în original, eventual în copie; și în șed. IV. ord. (19 Feb. 1895) se și prezintă societății inventarul noului *archiv*. Astfel societatea noastră între mijlocele ducătoare la scop are și un frumos *archiv*, care va face un bun serviciu pentru viitoriul ei. Cu finea anului trecut a ieșit de sub tipariu broșura „*Duh muscălesc*”. În anul acesta s'a achitat tipogr. sem. din loc prețul de tipărire al acestui broșuri și ea s'a împărțit gratuit, prin membrii societății acelor fi ai poporului român, cari au arătat interes de știință și cultură.

În șed. III. ord. (13 Dec. 1894) membrii societății noastre având în vedere, că statutele ei sunt vechi, și nu mai pot corespunde cerințelor de azi ale ei; considerând, că multe din dispozițiunile provădute în ele sunt deja abrogate prin concluse protocolare; considerând, că în societate s'a început o dezvoltare frumoasă pe base mai largi; considerând în fine, că necesitatea de reforme radicale în statutele societății au fost accentuate de repetite ori și în anii trecuți: exmit o comisiune, căreia îi concred elaborarea unui nou proiect de statute. Proiectul a și fost elaborat, și după ce a fost primit de membrii societății, s'a înaintat prea veneratei superiorități spre aprobare, unde deja se și află.

(Va urma.)

păr între categoriile lui cestiunea „infalibilității” „unui om”!

Amar ție, dogmă catolică despre infalibilitatea Papei! Te-au strivit cei dela „Telegraful Roman”, te-au nimicit, cât ne temem, că nu preste multă vreme omenimea te va aminti în istoria sa rușinându-se și dicând: „A fost un timp, când milioane de oameni în orbă minții lor susțineau „infalibilitatea” „unui om” și totuși aveau pretenția de a fi înșirate între popoarele civilizate.”

De una ne temem înse și mai tare. Ne temem, că cei dela „Telegraful Roman” vor fi consecuenți și preste scurt timp vor respinge și dogma despre infalibilitatea conciliilor icumenice, căci „nici *Cant* n'ar pute trage de păr între categoriile lui” invătătura, că falibil + falibil + . . . + falibil + falibil = infalibil. Ne temem, că dlor în scurtă vreme vor ajunge acolo, cât vor respinge și taina Preasfintei Treimi, căci „nici *Cant* n'ar pute trage de păr între categoriile lui” invătătura, că 1+1+1=1. Ne temem, că dlor vor respinge apoi și taina Întroneirii, căci „nici *Cant* chiar n'ar pute trage de păr între categoriile lui” invătătura, că 1+1=1.

Dar de ce să ne temem noi de acestea? Nu pe noi, ci pe dnii dela „Telegraful Roman” îi privește, dacă ei dogmele bisericii „ortodoxe” le restring între marginile, pe cari li-le pune *Cant*.

Dar ce să dicem apoi despre simțul etic delicat, care-l vedesc dlor grăind despre cestiunea Romană? E întru adevăr piramidală dragostea creștină a dlor, așa de piramidală, cât dragostea asta a turburat în mintea lor chiar și conceptul cel primitiv al diferenței, ce există între „al meu”, „al tău” și „al lui”. E admirabil, să vezi, cu câtă ușurință pun dlor cestiunea romană ad acta în *archivul* anticităților istorice, pe când potențații lumii creștine catolice și acatolice se feresc de cestiunea acésta ca de un noli me tangere, și până acum nici unul dintr'înșii n'a cutezat, să recunoască stările factice create în Roma în anul 1870.

Dar apoi aplicarea frazei „ca spânul de barbă”? Mai restă numai fuzionarea „Telegrafului Roman” cu o altă fõe, ce apare în Sibiu.

Puterea de loctinătoriu al lui *Christos*, ce o deprinde Pontificele Roman, înzădar o pun dnii dela „Telegraful Roman” sub întrebare. Pontificele Roman o deprinde, și lumea catolică o recunoște, ori le e pe voe domniilor lor ori nu. Recunoscut-o a și Răsăritul creștin în vechime și i-s'a plecat ei. Despre asta și dnii dela „Telegraful Roman” ușor ar pute să se convingă, dacă nu le-ar lipsi voința.

De altmintrea se șvonesce, că în urma celor ce s'au scris în „Telegraful Roman”, catolicii din Germania sunt atât de consternați, cât — preste un an era se vor aduna, și anume episcopii nu în *Tilda*, ci în *Fulda*, era poporul credincios în *Dormund*, pentru ca să tracteze despre lucruri papistășeci.

Ore invăța-vor dnii dela „Telegraful Roman” până atunci logică, geografie și interpunctie și mai pe sus de toate deprinderea dragostii creștinesci?

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Conferința episcopescă după o consultare de două zile s'a închiat Duminecă

la 1/2 3 ore. Dela conferință au lipsit arhiepiscopul *Samassa* și episcopii *Schlauch* și *Dulánszky*, cești doi din urmă legitime împedecați. După ce consultările cu privire la căsătoria civilă au consumat tot timpul, celealalte cestiuni curente au fost luate dela ordinea zilei. În cestiunea căsătoriei civile se vor publica două pastorale colective, una către cler dându-i instrucțiunile de lipsă în fața nouelor reforme, și alta către popor, care se va ceti în toate bisericile în 29 a c. În acésta din urmă se va spune credincioșilor, că spre a preveni daune materiale și spre a li-se bucura fiii de drepturi civile, vor trebui să implinescă dispozițiunile legii civile referitoare la căsătorie, dară pentru aceea căsătoria bisericească rămâne în totă întregitatea sa, deci sunt recercați credincioșii, să nu se îndestulască cu căsătoria civilă, care înaintea bisericii nu e căsătorie adevărată, ci să implinescă toate prescriesele bisericii. În conferință s'a accentuat, că în fața nefericitelor legi politice-bisericesci episcopatul ține strins la doctrina și la toate drepturile bisericii. Foile liberale își amăgesc cetitorii spunându-le, că episcopatul s'ar fi împăcat cu nouele reforme. Episcopatul înse nu s'a putut împăca cu ele și va lucra pentru revivuirea lor.

Germania.

Congresul catolic din *München* s'a închiat în 29 August. Lucrările lui dau un nou și puternic impuls vieții catolice nu numai în Germania, ci și departe preste frontierele imperiului german.

Spațul foilor noastre nu ne permite, să reproducem toate rezoluțiunile salutare luate în congres, nici escelele discursuri, prin cari au fost motivate. Vom da înse în estras rezoluțiunile, ce ni-se par de mai mare importanță: I. Cu privire la cestiunea romană congresul de nou enunță, că este necesară restabilirea suveranității teritoriale a Scaunului Apostolic pentru deplina libertate și independență a Papei în guvernarea bisericii. Catolicii din totă lumea privesc cu indignare la aceea, că inimicii bisericii serbeză cu solemnitate a 25-a aniversară a răpirii statului papal. Recunoșcerea Scaunului papal de arbitru internațional o consideră congresul de un postulat al prosperității popoarelor. II. Considerând stricăciunea, ce o produce mai ales în tinerime presa catolică, congresul inculcă familiilor catolice, să nu sufere cetirea cărților îndreptate în contra credinței și moralității și să spriginască și lătescă literatura scrisă în spirit creștinesc. III. Cu privire la cestiunea socială congresul se pronunță pentru repausul de Duminecă, pentru oprirea duelului în armată și la școlele înalte, pentru construirea de locuințe pe sama lucrătorilor, pentru birouri și reuniuni populare și consideră de salutară activitatea „Reuniunii de temperanță” cu privire la beuturile spiritoase.

Congresul anului viitoriu se va ține în *Dortmund*.

La congres au participat mai mulți bărbați distinși din Ungaria. Conte *Ferdinand Zichy* a ținut un discurs de-

spre situațiunea din Ungaria arătând, că aici catolicismul are să pörte o luptă grea cu puterile dușmane dinastiei, ordinii și statului; dară sperază invingere, căci cauza catolicismului este cauza lui Dumnezeu.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Presă liberală până acum a sedus lumea, făcându-o să credă, că la noi ecuilibrul finanțial e restabilit, și țara prosperază. Crisa economică, care durează de vre-o doi ani, pe cum și scăderea percepțiunilor și crescerea erogațiunilor publice în decursul acestui an dovedesc destul de evident, că stăm rău. Răul crește prin cheltuelile, ce le reclamă executarea nouelor reforme. Hieronymi dicea la timpul său, că matriculele civile vor costa cel mult 800,000 fl., în realitate înse abia va fi de ajuns o sumă de cel puțin 2,500,000 fl. Suma acésta, și dacă nu se va da din cassa statului, vor fi silite, să o plătescă comunele noilor funcționari, de cari nici o lipsă n'au avut. Până acum au început a se înmulți posturile de notari și subnotari comunali, cari pun nouă sarcini pe comune și prin acésta pe țară. La căile ferate de stat, se dice, că se recer investiți nouă în preț de 25 milioane, pe când venitele căilor ferate scad.

Ca să se amelioreze finanțele și starea economică, în ministeriū au început a se ocupa de formarea unui program agrar sistematic. Când se formază programele, toate merg neted și în ordine, numai când vine timpul executării, apar defectele programului. Ne temem, că nici noul program nu va avé o sorte mai fericită. Liberalismul în toate țările cultivă numai interesele celor dela putere pe contul mulțimii. Măresce sarcinile publice, ca să aibă de unde sătura pofta aderenților săi cu influință. Pe calea acésta demoralisază și împinge mulțimea spre socialism. La noi liberalismul este în flóre, dară din nefericire fructele, ce le va produce, vor fi amaré.

Germania.

În 1 a. c. s'a serbat cu mare pompă în mai multe orașe ale Germaniei și chiar și în Austria a 25-a aniversară a ocupării fortăreței Sedan, unde împăratul Napoleon III a capitulat înaintea armatei germane deschidându-i drumul spre Paris. Războiul din 1870 a umilit Franța și a dat naștere imperiului german de azi, dară el a costat viața alor 138.871 Francezi și 19.316 Germani, laolaltă așa-dară 158.187 morți. Presă germană jubilează cu excepțiunea celei social-democratice, carea condamnă serbarea mace-lurilor.

Anglia.

Se scie, că conservativul Salisbury e spriginit și de mulți liberali. Aceștia cer cu insistință o regulare a stărilor din Irlanda și reformarea casei de sus. Deputații irlandezi unioniști cer reforme și ameliorări pe terenul economic sperând, că prin introducerea acestora va absta poporul dela pretensiunea de a se

declara Irlanda de autonomă. Naționaliștii irlandezi sigur nu se vor mulțami numai cu reforme economice, ci cer pentru țara lor drepturile politice, ce i-se cuvin.

Reforma camerii lordilor nimeni nu o pöte esecuta mai ușor decât lordul Salisbury, care dispune de majoritate în ambe camerele; dară planul de reforme atât este de delicat și greū, cât Salisbury cu greū se va rezolvi la facerea și esecutarea lui.

Rusia.

Cu privire la politica esternă a Rusiei diarul „Moskowskija Wiedomosti” scrie următoarele:

În estremul orient a încetat războiul, dară pacea dela Simonoseki nu delătură ori ce îngrijiri. Prezența trupelor japoneze în Corea este o violare a tractatului de pace. În cestiunea Pamirului nu e vorbă de confiniile ruso-angleze, ci de cele ruso-afganistane. În cestiunea arménă Rusia nu va suferi, ca Sultanul să-și pördă dreptul de suveran, și despre autonomia Armeniei nici vorbă nu pöte fi. Rusia a întervenit, fiind că nu putea suferi turburări la confiniile sale, și ca Anglia să păsescă numai singură. În Abisinia nu se va trimite o misiune specială nefiind timpul oportun, dară despre pretensiunile, ce și-le arögă Italia asupra Abisiniei, nimeni nu vre, să scie în St. Petersburg. Ce privesce Bulgaria, se așteptă, ca Bulgarii să-și recunoscă păcatele și să dea doveđi învederate de îndreptare, ca Rusia să-și schimbe atitudinea politică față de ei.

Correspondințe.

Cluș la 17 Aug. n. 1895.

Mult Onorate Domnule Redactor!

Omul tot-deuna se judecă după faptele sale, ce le îndeplinesc; acelea îi arată pe ei în valórea sa reală, acelea ne talmăcesc sentimentele și cugetele sale de căpetenie, acelea fac caracterul adevărat al fiecărui om.

Voiū, să scriū despre Mult On. Dn Sabin Coroian, preotul gr. cat. al Dobocel și Badocului și protopopul tractelor Logierd și Giula. Activitatea sa de preot și protopop este un fir lung de fapte și lucruri mărețe; nu voiū înse a-lū lauda; facă-o acésta ómeni competenți. Mă voiū mărgini la zelul lui de a evangeliza. În tot timpul, de când Doboca are fericirea, să fie păstorită de Dsa, biserica de acolo a fost tot-deuna, în Dumineci și serbători, plină cu mic cu mare, adunați toți spre a puté asculta sfintele învățături bisericesci, ce dl Coroian cu atâta scumpătate, cu arăta foc și pietate le făcea. De multe și repetite ori am avut ocasiunea, să mă conving, că Dobocanii vorbesc fórte bucurosi de dl Coroian: „Preot ca Dsa nu mai este,” „Slujbe ca și a Dsale nu mai sunt,” „Pedică ca și a Dsale nu mai poți auzi,” — dic ei cătră ori și cine. De aceea apoi nu numai Români, ci și cei de altă confesiune, mai virtos cei reformați, încă cercetază acum de mai mulți ani biserica noastră gr. catolică, deși cei diu urmă au și ei în loc biserica lor reformată provădută cu toate cele necesare. Vădând acestea preotul și protopopul cel reformat din loc, i-a admoniat, dar zădarnică îi fu totă amărăciunea sa sufletescă.

Ca efect s'a dovedit trecerea alor două reformate la religiunea gr. cat. Esemplul hotărî: după reformați s'a atras de învățăturile sale chiar și dintre credincioșii lui Molai unul cu numele Abraham Fischer, locuitor din Badoc, care azi e botezat în „David”. Noul creștin e de 28 de ani, a servit mult la familia de român, ca atare a vădut de multe ori procesiunile bisericesci și ceremoniile funebrele ale Românilor, ér modul, prin care dl Coroian toate acestea are datina a le îndeplini, întru atâta l-a cucerit pe Evreul Fischer, încât înainte de asta cam cu vre-o 5—6 septemăni s'a insinuat la dl Coroian ca la preot și totodată și ca la protopop, că nu s'ar îndura să-l primescă pe „legea cea românescă”, căci „altcum el nu se va puté mântui cu sufletul”. Dl Coroian, ca să se pötă încredința despre adevărata sa atragere cătră religiunea noastră, i-a pus condițiunea, să învețe toate rugăciunile și preceptele mai însemnate din religiunea gr. cat. Cum auziă despre acésta celalaltă Evrei din sat, au și început a-l amenința cu multe toate, ba vădând, că Fischer n'ascultă de ei, l-au amenințat chiar și cu mörte, dar totuși Fischer nu s'a înfricat și nici de cum n'a voit, să-și schimbe propusul. „Eu odată cu capul vreū să mă fac Român cu lege unită,” — dișe el celoralaltă, așa dară rumpând de tot cu Evreii și nelăsându-se Ungurilor din Badoc, cari voiaū, să-l câștige pe Fischer pentru confesiunea lor reformată, ba încă i-au promis chiar și bani, dacă se va da pe partea lor, în Dumineca trecută, după ce, învățat de dl Coroian, a satisfăcut condițiunilor prefipte, s'a botezat în Domnul cu mare pompă și ceremonie. Tot satul era adunat la biserică, dela cei bătrâni până la cei mai de pe urmă mititei, ca să vadă un lucru ne mai pomenit până atunci în satul și jurul lor. Serviciul divin era deja început, când de-odată sosese Evreul Fischer îmbrăcat serbătorește în haine românesce și însoțit de vre-o câțiva fruntași ai satului. Ajungând aici se desbracă numai în vesmintele de pânză, așa și desculț intră în tinda bisericii, unde la întrebarea dlui Coroian: „Ce cauți aici?” răspunde plin de credință: „Caut casa lui Christos, ca să mă mântue.” Apoi s'a început ceremonia botezării și miruirii, ce pe toți i-a emoționat până la lacrimi vădând, cum se măresce turma lui Christes Fiul lui Dumnezeu cel adevărat, după care dl Coroian a ținut o vorbire frumoasă și clasică apröpe o óră, care a stors lacrimile tuturor celor de față. Fischer încă piângea de bucurie, „că și-a mântuit sufletul”, ér acum el face pregătiri, ca Înaltul Ministeriū să-i concedă a-și prefăce numele din „Fischer” în „Pescariū”, ca să fie, pe cum el dice, „nu numai cu sufletul, ci și cu numele Român cum se cade”. Firesce e mare mahnirea pentru „noua recepție”, care displace atât Evreilor din Badoc și jur, cât și tuturor Ungurilor; dar noi suntem bucuroși de recepția acésta. Mare bine ar fi, când mulți preoți s'ar puté mândri cu asemenea fapte.

Verna.

Programele gimnasiilor românesce pe anul scolastic 1894/5.

Programele gimnasiale au să fie o oglindă fidelă a stărilor dela cutare gimnasiū. Din ele au să se convingă toți cei interesați despre puterile și mijlocele didactice, despre progresul, purtarea morală, starea sanitară etc. a școlariilor.

Noutăți.

Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit s'a reîntors în pace dela Budapesta Marți dimineață cu trenul accelerat.

Din dieceza Lugosului. Cl. D. Dr. **Teodor David** paroh în Iezvin la recomandarea Ordinariatului Episcopesc de Lugos este dispus de capelan militar de clasa II în activitate la Brașov. — În locul dînsului fu dispus administrator parochial interimar **Dr. Daniel Fireza** fost practicant în cancelaria diecesană. — În locul Cl. D. Dr. Fireza fu numit ca practicant în cancelaria diecesană teologul absolut **Nicolau Zugrav.** — În Parța din districtul protopopesc al Temișorei fu numit capelan **Georgiu Nicola** teol. abs.

Noul edificiu gimnasial s'a inaugurat Duminică după S. Liturgie. La sfințirea edificiului a fost de față corpul profesoral, tinerimea studioasă și mai mulți domni străini, cari și-au adus fiil și fiicele lor la școlile din Blaș. Prelegerile s'au început în salele cele nouă, cari sunt luminoase și spațioase. Deși edificiul, care a costat la 44,000 fl., e terminat, totuși colecta pentru el și acum e binevenită și chiar dorită, căci fondul, din care se susține gimnasiul, e preste măsură îngreunat.

Începerea anului școlastic 1895/6 la școlile din Blaș. La gimnasiu s'au făcut înscrierile din 1—4 Sept. În 4 a. c. la 7 ore dimineață s'a invocat ajutorul Spiritului sfînt celebrându-se s. Liturgie, la care a purificat Rds. dn director **Ioșif Hossu** asistat de corpul profesoral și fiind de față întrîgă tinerimea gimnasială. Del 8—9 ore s'au citit legile școlastice, era la 9 ore s'au început prelegerile. Până acum s'au înmatriculat pe a VIII-a clasă 27, pe a VII-a cl. 46, pe a VI-a cl. 56, pe a V-a cl. 66, pe a IV-a cl. 68, pe a III-a cl. 83, pe a II-a cl. 85, pe I-a cl. 98, cu totul 513. E de însemnat, că clasele I, II și III sunt paralele și în acest an. La preparandie s'au înscris 82 elevi. Invocarea Spiritului sfînt și începerea prelegerilor a fost în 6 a. c.

Scaunul episcopesc de Zengg-Modrux după o lungă vacanță urmată în urma strămutării episcopului Possilovici de arhiepiscop la Agram este erași umplut. Nou denumitul episcop se numește **Dr. Antoniu Maurovic** și până acum a funcționat ca profesor la facultatea teologică din Agram.

Convenire colegială. Pe ziua de 27 Aug. n. a fost convocată în Blaș și convenirea colegială a abiturienților gimnasiului de aci din anul 1885. Din cei 40 de abiturienți de atunci s'au prezentat 14, anume preoții **I. Băbut, I. Mera, George Pop, Val. Florian, Petru Gora** și **A. C. Domșa**, clericii absoluiți **Virg. Codarcea, Sim. Zehan** și **Adr. Raț**, notariul **Mera Lazar**, v. not. **Valeriu Milea**, propr. **Emil Cormos**, stud. în drept **Ged. Brat** și ofic. de bancă **Basilii Mărginean**. Mercuri și-au prezentat omagiile **În. P. S. Sale Diu** Mitropolit și fostului profesor de clasă **Nic. Popescu**. Preste 10 ani au hotărît o nouă convenire.

Procesul părintelui Lucaci pentru solgăbirul Schmidt este apelat la curie. „Dreptatea” este informată, că părintele **Dr. Lucaci** este închis singur în un despărțământ, — ceea ce e în contra instrucțiunii pentru temnițele de stat. **Dr. Lucaci** a reclamat în contra deținerii în singurătate, dară până acum nu a primit nici o rezoluțiune. Aventurierul politic **Pázmány** a scris în „L'Indépendance Belge”, că martirii români sunt tractați bine în temniță, care e numai o custodie onestă. La minciunile lui răspunde tot în acel diar magiarul **Darvas Imre**, care încă avu fericirea de a gusta gulceta temniței de stat din Vaț. El declară, că informațiunile lui **Pázmány** nu corăspund adevărului: **Dr. Lucaci**, — dice **Darvas**, — e un preot de o cultură înaltă, pasionat numai pentru drepturile și libertatea poporului, pentru cari idealuri luptă cu arme constituționale. Regimul penitenciar e de tot aspru și s'a introdus anume din cauza prinsonerilor români.

Redacțional. Cetim în „Dreptatea”, că cu ziua de 3 Sept. responsabilitatea pentru redactarea acestui diar trece dela dl **Dr. G. Candrea** la dl **Adrian Deseanu**. Schimbarea acesta este pur personală.

Școala centrală de agricultură din București. În ziua de 4 Septembrie st. v. se ține la școala centrală de agricultură din București esamen pentru ocuparea a 17 stipendii ale statului român. Condițiile de admitere la esamen sunt: 4 clase gimnasiale sau reale și vîrsta de cel puțin 16 ani. Absolvenții a 8 clase gimnasiale și cei cu testimoniul de maturitate se primesc fără esamen. Aspiranții trebuie să fie prezenți la școlă în ziua de 3 Septembrie. Informațiuni mai de aproape să se cêră la direcția școlii de agricultură din București. **Direcțiunea.**

Revolutionari în Dobrogea. Auctoritățile române au descoperit, că societatea de binefacere a Bulgarilor din Constanța, în loc de a grijii de realizarea scopului său, face propagandă pentru mișcările din Macedonia și stă în legătură cu unele comitete revoluționare din Bulgaria. Revoluționarii, cari cea mai mare parte sunt supuși otomani, vor fi urmăriți și pedepsiți de justiția română.

Fondul de dispoziție și guvernul. Fondul de dispoziție se voteză guvernului, — dice „Budapesti Hirlap”, — mai ales în contra irendentei române și pentru informarea Austriei și a străinătății, dară guvernul, care nu e obligat, să dea rațiuni despre întrebunțarea acestui fond, remunerază din el presa guvernamentală. Așa redactorul și proprietarul foii litografate „Budapesti Tudositó” **Futtaki Gyula** primesce dela guvern ca subvențiune anuală 6000 fl., era dela comandantul corpului de armată din Budapesta prințul **Rudolf Lobkowitz** 4000 fl. Fiind fôea aceea semioficiosă, redactorul mai are ca prenumerare câte 300 fl. dela diarele „Egyetértés”, „Budapesti Hirlap”, „Pesti Hirlap”, „Magyarország”, „Pesti Napló”, „Hazánk”, „Budapest”, „Fővárosi Lapok”, „Magyar Hirlap”, „Pester Lloyd”, „Neues Pester Journal” și „Politisches Volksblatt”. Acesta s'a constatat oficios priu o sentență adusă la 13 Aug. 1895 de către judecătoria reg. din al V district al Budapestei.

Advocatul Dr. Takács Zoltán, inițiat și în atentatul comis de Szelles asupra monumentului lui Hentzi, a fost arestat și pus sub acuză ca părtaș la furtul comis de frații **Berez** dela banca de escompt din Budapesta. Se dice, că el a făcut planul furtului și a primit dela **Berez** 20,000 fl. Ambii frați fac mărturisiri compromițtoare pentru **Dr. Takács**.

Anarhiștii și Rothschild. La adresa milionarului jidan **Rothschild** din Paris a sosit o epistolă, în care se afla o rațiune infernală. Epistola nu a desfăcut-o **Rothschild**, ci un oficial al casei sale. La desfăcerea epistolei mașina a explodat rînd greū pe nefericitul oficial, care se numește **Iodkovitz**. Se presupune, că atentatul a fost pus la cale de către anarhiști. Se pôte. Capitalismul modern este inamic creștinismului; el nu vre, să scie de morală creștină. Nu e mirare așa dară, că locul religiei persecutate îl ocupă principiile subversive ale anarhiștilor.

† **Canonicele Alesandru Micu**, repausat Luni la 3 ore p. m. în al 66-lea an al vieții și al 34-lea al preoției, s'a înmormîntat Mercuri după amedzi fiind de față un public numeros din Blaș și din afară de Blaș. Dintre consăngenii mai de aproape au fost de față **P. O. D. Simion Micu**, protopop în Alba Iulia, avocatul **Dr. Andreiu Micu** și încă doi frați din Șermășel al defunctului și nepoții lui **Juniu Br. Micu** cancelist mitropolitan și **Vasilii Micu**, student absolut în Blaș. La oficiul funebrel a pontificat **Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit** asistat de membrii veneratului capitol și de câțiva profesori. Cuvîntarea pangirică a ținut-o **P. O. D. canonic Dr. Al. Grama**, era cântările rituale le-a executat corul compus de profesorii **Ionas** și **Papiu**.

În veci amintirea lui!

Vom face deci unele estrase din programele sau mai bine dîs rapôrtele anuale ale gimnasiilor noastre pe anul școlastic 1894/5.

I. Începem cu **gimnasiul Blașului**, ca cel mai vechiu și mai frecventat. Din programa acestui gimnasiu publicată de directorul **Ioșif Hossu** aflăm, că în loc de disertațiune era să se scrie istoria gimnasiului, dară comisiunea esmisă spre acesta nu și-a terminat încă lucrarea, și astfel programa a trebuit să apară fără disertațiune. Corpul didactic se compune din 17 profesori pentru studiile ordinare, 5 profesori pentru studiile extraordinare. Dintre obiectele de învățămînt mai multe ore au fost destinate pentru limba latină (43), în locul al doilea a venit limba magiară cu 27 ore, limba română cu 20 de ore vine numai în locul al 4-lea, deși pe acesta ar trebui să se pună un pond deosebit. Diversele colecțiuni, cari servesc ca mijloace de învățămînt, s'au augmentat și în anul acesta în măsură relativ destul de considerabilă. Mai mare sporiu arată biblioteca tinerimii gimnasiale, muzeul de fisică și de chimie și cabinetul archeologic-numismatic.

Tinerimea a fost ajutorată cu stipendii la sumă de 2853 fl. împărțiți la 44 studenți. 182 studenți au fost împărțișiți din beneficiul de pâne, la care concurg cu câte 800 ferdie de grâu fondul basilitan, seminarial și dominiul mitropolitan. În seminariul „Vancean” au fost așezați 128 studenți gimnasiali. Înmatriculați la gimnasiu au fost 531 studenți, până la finea anului au rămas 505; dintre aceștia au fost gr. cat. 411, rom. cat. 3, gr. or. 85, israeliți 6; vorbesc numai limba română 218, română și magiară 274. Mai însemnăm, că tinerimea s'a mărturisit și cuminecat în postul Crăciunului și în al Pascilor și a luat parte la festivitățile intronisării **Escelenței Sale În. P. S. D. Mitropolit Victor Mihaili de Apșa**. Clasele I-a, a II-a și a III-a au fost paralele. Esamenul scripturistic de maturitate s'a ținut dela 16—22 Maiu 1895 cu 35 maturisanți, era ținerea esamenului verbal s'a amănat prin dispusețiunea în ministeriul de culte și instrucțiune publică de dat 11 Iuniu Nr. 1319 pres. pe timp nedeterminat; celelalte esamene s'au ținut din 19—25 Iuniu, era în 26 Iuniu s'a terminat anul școlastic 1894/5.

Ar fi de dorit, ca să se cuprindă în programă și teme scripturistice din limba română lucrate de către școlarii din clasele superioare.

Cu programa gimnasiului este împreunată și cea a preparandiei, normei și școlii de fetițe din Blaș edat de dl **Georgiu Muntean**, directorul acestor școle. Din aceste însemnăm, că la preparandie pe lângă dl director au mai propus 7 profesori; la școala normală au fost 4 profesori; la școala de fetițe au funcționat 5 învățătoare. un catechet, un profesor gimnasial și 2 normali ca suplenți și un magistru de musică. La cele trei cursuri preparandiale s'au înmatriculat 88 elevi ordinari și 11 privațiști; la școala normală 134 elevi; școala de fetițe elementară (cl. I—VI) 110, era la cea superioară (cl. VII și VIII) 20 de eleve. Dintre fetițele 67 au fost în internatul „Vancean”.

(Va urma.)

Colecta pentru gimnasiul din Blaș.

Suma din nrul 30	fl. 23163.83
Emil Viciu	fl. 25.—
Institutul de credit și economii „Economul” din Cluș	fl. 100.—
Gregoriu Pop, protopop în Unimăt a colectat	fl. 5.16
Din cassa tractului	3.—
Credincioșii din Cig	3.—
Credincioșii din Meșent	3.—
Credincioșii din Chișfalău	3.84
Ioan Filip, Căuaș	1.— fl. 19.—
Suma fl.	23307.83

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

I.

Suprimarea vieții călugăresci.

Ideile calvine despre viața călugărescă. Biserica răsăritului și a apusului dela începutul creștinătății au făcut deosebire între preceptele și consiliile evanghelice. La observarea celor dintâi sunt obligați toți membrii bisericii, cari au usul rațiunii. La observarea consiliilor evanghelice nimeni. Dacă nimeni nu este obligat să observe și aceste, atunci poate lua asupra sa sarcina de a le observa. De similitudine nu-lă silește nici o lege. Chiar pentru aceea cele de întâi se numesc precepte, éra cele din urmă consilii.

Consiliile evanghelice sunt cu deosebire două: consiliul sârăciei de bună voe, și consiliul fecioriei de o purure. Cel de întâi se întemeiază pe cuvintele Mântuitorului: „Suntă famenî, cari s'au scopită pre sine pentru împărăția cerurilor.“¹⁾ cel de al doilea pe cuvintele Mântuitorului: „Încă una îți lipsesce, toate câte ai le vinde, și dă sârăcilor, și vei ave comdră în ceri, și vină după mine.“²⁾

Implinirea consiliilor evanghelice înse este un lucru greu, de care nu este capabil tot omul. Chiar pentru aceea înse este mai mare valoarea morală a omului, care pre lângă preceptele evanghelice mai implinesce și consiliile evanghelice.

Cu terminu bisericescu românesc se numesc *călugări* toți cei ce au luat asupra lor sarcina de a observa întrégă viața lor pre lângă preceptele evanghelice și consiliile evanghelice.

Dela începutul bisericii înse și în răsărit și în apus s'a considerat că numai acela implinesce deplin consiliile evanghelice, care le observă viața întrégă, după ce a început odată a le observa.

Pentru aceea din timpuri forte vechi s'a introdus în biserică și în răsărit și în apus datina, că cei ce voesc să observe și consiliile evanghelice, să se oblige la acesta prin jurământu său votu solemn înaintea lui Dumnezeu. Ceremoniile împreunate cu votul acesta vin înaintea în ritualul bisericii noastre sub numirea de; „*renduêla tipului mare și a tipului micu ingerescă.*“³⁾

Canónele bisericii răsăritului pedepsesc cu escumunicare pre toți călugării aceia, cari părăsesc viața călugărescă.⁴⁾

Cu totul altcum consideră înse lucrul calvinii. După ei votul său jurământul, prin care călugării se obligă înaintea lui Dumnezeu, că totă viața vor observa și consiliile evanghelice, este un act, prin care se vatemă „libertatea creștină“, și chiar pentru aceea nu e permisă. Totu asemenea se vatemă „libertatea creștină“ și prin viața călugărescă până la mórte, din care causă nici pre acesta nu o permită.

Modul acesta de a considera viața călugărescă îl întimpinăm la toți protestanții. Așa de pildă e cunoscutu, cum Luter deși călugăr augustin în numele „libertății evanghelice“ s'a căsătorit cu călugărița Catarina Bora. În timpul războiului țărănilor din Germania și a reformatiunii din Anglia călugării și călugărițe se însurau și se măritau cu grămada.

A fostu deci lucru fieresc, că în Ardeal calvinii ajungându la puteve au cercat să nimicescă ori ce viață călugărescă de pre teritoriul Ardealului și la catolici și la Români.

* * *

În teritoriul mitropoliei Belgradului pre timpul, cându s'a început domnia calvină asupra bisericii românești, erau monastiri și călugări. Nu este scopul nostru, și nici nu este de lipsă să înșirăm toate urmele istorice din cari să se vadă, că în adevăr în provincia românească mitropolitană supusă mitropolitului Belgradului esista în adevăr viața călugărescă, pre timpul, cându calvinii au început a încăleca asupra bisericii românești. Este destui, dacă vom aduce numai câteva dovezi despre acesta. Căci scopul nostru este numai să arătăm, cum calvinii între altele au atacat în biserica românească și viața călugărescă, și mai că au suprimat-o cu totul.

Ne provocăm deci mai întâi la mănăstirea închinată Sfintului Mihail din Maramureșu. Mănăstirea acesta fu fundată de

1) Matei XIX. 12.

2) Luca XVIII. 22.

3) Se numesc: *tipu ângerescă*, pentru că dacă călugărul implinesce chemarea sa cum se cuvine, este în adevăr tip de ânger pre pământ.

4) Canonul 7 și 16 alu sinodului dela Calcedon în Pravilă.

doi credincioși, Baliția Vodă și Drăgu Mesteru la anul 1391, și o dotară cu șapte sate. Mergându apoi amândoi la Constantinopol, rugară pre Patriarculu Antoniu II, să o primescă sub protecțiunea sa. Patriarculu o primi, și pre egumenulu mănăstirii îi provădu cu mai multe privilegii. Vladislău regele Ungariei la anul 1494 confirmă toate privilegiiile egumenulu mănăstirii acesteia, sub condițiune, că egumenulu să fie supus mitropolitulu de Transilvania, care nu pôte fi altul decât mitropolitulu românesc al Belgradului.¹⁾

Probabilu că mănăstirea acesta până la Vladislău regele Ungariei a fostu *stavropighia*, va să dăcă mănăstire esimată de sub jurisdicțiunea episcopulu și mitropolitulu localu, și supusă de dreptul Patriarcului. Regelu Vladislău acesta nu l-a plăcutu, și de aceea a poștitu, ca mănăstirea și egumenulu ei să cunoscă preste sine pre episcopulu și mitropolitulu localu.

Din urmele istorice despre mănăstirea acesta se vede, că pre teritoriul mitropolitulu Belgradului esista viața călugărescă încă multu înainte de intrarea calvinismulu în Ardeal. Avem înse pre lângă aceea urmă istorică sigură despre viața călugărescă chiar și din timpul, cându intră calvinismulu în Ardeal.

Pre la 1557 esista mănăstirea de ritulu grecescu la Fel Diod în Transilvania. Regina Isabela a conferit episcopatul mănăstirii acesteia unui bărbat religios numit Cristoforu. Cumcă mănăstirea acesta a fostu mănăstire de ritulu grecescu, se vede lamuritu de acolo, că în diploma reginei lui Cristoforu i-se dă dreptul de a învăța „*fidem graecam*“ și se demanda la toți „*gracam fidem profitentibus*“, ca pre Cristoforu să-lu recunoscă de episcop alu mănăstirii. Chiar și cuvintulu „*kaluger*“ vine înaintea în diplomă.²⁾

Nu voim înse a dăce apodictice, nici că Cristoforu a fostu Român, nici că toți călugării din mănăstire erau Români. E posibilu, ca Cristoforu să fi fostu grecu, și chiar între călugării să fie fostu și greci, căci pe timpurile acele erau prin Ardeal și Grec și Rasciani de o lege cu Români, precum se vede din diplomele principilor Ardealului date mitropolitilor românești. Ce este certu, este, că mănăstirea dela Fel Diod a fostu de ritulu grecescu, și așa supusă Mitropolitulu românesc alu Belgradului. Și atâta e destul pentru tesa noastră.

Cumcă în biserica românească esistau călugări și viața călugărescă pre timpul, cându calvinii începură a încăleca asupra bisericii românești, se vede și din articulu dietei Ardealului de pre timpurile acele.

Articulu 36 alu dietei din Sibiu ținută la anul 1566 se ocupă cu lățirea calvinismulu între Români. Elu sună astfel:

„*În cele religiose s'a decis și mai înainte, că predicarea evangeliulu (confesiunii calvine) nicăiri să nu se împedee. Acum de nouă se decide, că stîrpindu-se eresurile, să se sporescă religiunea ca adevărată, cu deosebire între Români.*“

Éra apoi articulu următoriu 37 dispune următoarele:

„*Cei ce s'arū contraria acestei decisiuni, să concerteze din bibliă cu superintendentele, episcopulu Georgiu. Și dacă totu nu ar voi a se întorce la religiunea adevărată, (calvină) să se scotă din țară, fie episcopi românești, fie popi, ori călugări.*“³⁾

Din articulu acesta de lege se vede nu numai, că pre timpurile acele erau călugări românești în Ardeal, ci se vede și modul, cum cercaseră pre atunci calvinii să-și lățescă credința printre Români, care e nu numai curiosă ci și despotică.

Prin legea acesta fură provocați Români, se înțelege de sine, că mai întâi episcopi, popii și călugării românești, ză-și lase credința, și să se facă calvini. Se prevedea înse, că lucrul acesta nu va merge așa ușor. Dispune deci legea mai departe, că cei ce nu vor voi să se calvinescă, să se dispute din bibliă cu episcopulu calvinescu Georgiu. Dispoziția acesta a fostu numai arma, ce o întrebunțau reformatii la începutu pretotindine. În Germania de pildă pre timpul reformatiunii atâte dispute publice s'au ținut între protestanți și catolici, câtu în urmă publiculu se îngreșase de ele, și fără de aceea nu au avut nici cându efectulu dorit, ci chiaru dimpotrivă spiritele se inversunau și mai tare. Dis-

1) Laurianu și Balcescu »Magazinul istoric« t. III. pag. 163 și unde se află și decretulu patriarcului Antoniu II și a regelui Vladislău în limba română și latină.

2) Despre diplomă veđi mai sus pag. 262.

3) »Archivul pentru filologie și istorie« de T. Cipariu pag. 224 și »Părțile alese din istoria Transilvaniei« de Georgiu Barițiu pag. 130. Episcopulu Georgiu este episcopu calvinescu datu Românilor, cari se făuseră calvini.

romania aceasta voriu să o introducă acum calvinii și între români.

Legea înse dispune, nu că dacă în disputa „din biblie“ voriu învinge episcopii, popii sau călugării românesci, atunci să rămână mai departe în credința lor, și episcopul calvinesc Georgiu să-și părăsească credința și să primescă pre a părții învingătoare, și că dacă nici după dispută Români nu voriu primi credința calvinescă, să fie scoși din țară. Va să zică legea prevedea cu siguranță, că episcopul calvinesc Georgiu va eși învingătoriu din dispută. Și oare pentru ce? Pentru că de o parte calvinii credeau, și argumentele lor nimeni în lume nu le pôte răsturna, și așa să se luptă și disputa trebuie să se gate cu triumful lor, de altă parte scieau și aceea, că clerul și călugării românesci erau multu mai ignoranți, decât să fie capabili a le răsturna argumentele, și dacă acela n'ar fi așa puternice, cum le țineau ei.

Și așa putem să dicem, că calvinii și prin ordinarea disputelor acestora și-au arătat numai conștiința lor farisaică. Ei credea să-și calvinescă pe Români cu ori ce preț. Ca să nu pară luse, că sunt violenți, au poțit, ca clerul și călugării românesci să stea la dispută cu ei, ca apoi convingându-i, să se scie mângăia, că fără de a întrebuița nici o violență, numai cu puterea cuvintului i-au calvinitu pe Români. În locu de a-și lăsa pace în pace la casul, cându nu-i voriu puté convinge, purceseră din motivul despotice, că numai răutatea inimii fi pôte face pe un Români să nu se calvinescă și după dispută. Pre aceștia apoi le manda să-și scotă din țară. Și așa la totu casul calvinii

rămăneau deasupra. De se calvinia după dispută, era meritul calvinilor. De nu se calvinia, cauza era numai răutatea inimii Românilor, și calvinii puteau purcede împotriva lor ca împotriva unor omeni destrăbalați, cari nu primesc „adeverul evident“.

Se vede și din legile aceste, ce parodie au făcutu calvinii între Români chiar și din ridiculele dispute teologice de prin Germania și de aire, cari erau la ordinea zilei pre timpurile nascerii și lățirii reformationii.

Din urmele aduse până aci despre mănăstirile și viața călugărescă, se vede, că în adevăr și înainte de reformatione și pre timpurile reformationii esista călugării de ritul grecesc, români și pôte și străini pre teritoriul mitropolitului românesc al Belgradului.

Cu totul altcum stă lucrul, dacă este vorbă de aceea, că oare călugării aceștia fost-au între Români din Ardél factorii aceia civilizației, cari au fostu călugării în apus în evul de mijloc. Înșasi împrejurarea, că așa puține urme ni-au rămas despre ei și activitatea lor, arată, că pentru cultura poporului românesc nu au, putem să dice, dora nici un merit. Nici urmă de aceea, că ei să fie cultivat unde științele și artele în favorul poporului românesc. Nici urmă de aceea, că ei pre undeva să fie luat asupra lor sarcina de a implini lipsele sufletesci și trupesci ale poporului nostru prin fapte de caritate sau filantropie. Ci viața lor a trebuit să fie mai multu viață ascetică și contemplativă, din carea înse masa poporului românesc din Ardél nu a avut nici un folos.

(Va urma.)

Mârgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.

(Continuare.)

A fost așa, pe cum a spus Cabilul. Calea și până aci a fost grea, dar de aci încolo căi nu ar fi putut să meargă mai departe, și călătorii nostri dau de câte un loc, preste care puteau să trecă numai cu puterea capului. Câtăva vreme mai vedeau lumina focului, dar preste câteva minute li-se pieru, că o stâncă mare s'a așezat între ei și între foc. Călătorii mergeau adevă în jurul unui munte. Ei mergeau încă tot la deal.

„Eu gândesc, că a trecut de mult jumătatea cea de oră,“ începu Sven bănuitor. Jocerău încă începea a-și perde nădejdea și întrebă pe Cabil, cât mai este până la peștera marabutului.

„Etă, cât ce trecem colina aceea, avem să vedem peștera, de cumva nu va fi în întunec; dar eu gândesc, că va fi luminosă.“ Jocerău privi impacient în direcția spusă de tiner și aievea și zări prin întunecime ceva foarte debilă de lumină. Și Sven vedu lumina aceea și observă, că bătrânul chiar își va fi aprins focul, și întorcându-se apoi spre cei doi însoțitori îi făcu atenți, să fie liniștiți și tăcuți spre a se puté apropia nevăgați în camă de locuitorii peșterii.

Și nu preste mult trecând ei preste cea din urmă colină vedură înaintea ochilor săi un tablou plin de totă frumșea. Dinaintea grotel, în care ședea marabutul, se ridica o coliniță puțin mai înaltă ca locul, pe care se aflau ei acum, și fiind că poziția colinei acesteia era cam plecată, putură observa foarte bine tot, ce se petrecea în peșteră. În fund se înălța drept în sus o stâncă foaltă de câteva sute de picioare, și în stâncă acesta călătorii vedură intrarea în peșteră. Lângă intrare ardea un foc puternic, care făcea, ca împrejurimea să apară foarte luminată. Lângă focul acesta sta marabutul, o figură înaltă și slabă, îmbrăcat în un fel de tunică largă, și ajungea până la glesne. Cu mâinile și gesticula puternic prin aer, ca și cum

ar ține o cuvintare. Depărtarea înse era cu mult mai mare, decât să se fie putut auzi vre-un cuvint din celea rostite. Din când în când se auzia câte un ton vag, nu se putea înse pricepe absolut nimic. Față cu marabutul sta un Beduin îmbrăcat în burnus. Poziția lui era nemișcată, și el se părea cu totul cufundat în vorbele bătrânului. Totă activitatea lui sta în a fuma din ciubuc și în a învîrți în flacăra focului într-o frigare primitivă o bucată de carne.

La vederea acestei scene călătorii se opriră nemișcați și tăcuți. Cel dintâiu, care începu vorba, a fost Cabilul. El se codia, să meargă mai departe. Nu folosi nimic, ori ce i-se promise; nici rugările, ce i-se făcuseră, nici amenințările, nici banii nu-l putură mișca din hotărîrea sa. Lui i-se împărea, că escursiunea acesta va fi de sigur săngerosă, și apoi de astfel de lucruri nici nu voia să scie. Dacă Jocerău vedu în sfârșit, că Cabilul nu se învoesce nici de cum, îi spuse lui Sven, ceea ce vorbiră laolaltă. Acesta inspecționă iute terenul și apoi duse: „Fie! noi ne vom străcura ușor până la ei și vom auzi, ce vorbesc! Ajunși apoi odată acolo, vom vedé, ce va mai fi.“

(Va urma.)

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 3546—1895.

(26) 3—3

I. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895 se escrie concurs la 8 stipendii din *Fundațiunea fericitului Romontiai* și anume: 2 de câte 315 fl., unul usuat de Tit Liviu Tilea, care și-a terminat cursul de medicină, și altul de medicinistul Nerva Moldovan, care din cauze independente de acest consistoriu nu-l pôte folosi, *mai de parte două stipendii de câte 84 fl. v. a.*, unul usuat de medicinistul Vasile Maior, care nu a prezentat legitimare suficientă, și altul de Corneliu Bar-doși, care a absolvat cursul academiei comerciale; *la un stipendiu de 100 fl.*, usuat de juristul Semproniu Muntean, care din cauze independente de acest consistoriu nu-l mai

pôte folosi; *la două stipendii de câte 63 fl.* usuate de gimnasiștii absoluți Vihelm Șorban și Aureliu Rusu; și *la un stipendiu de 60 fl. v. a.*, usuat de gimnasiștii Iuliu Codarcea, care din cauza morbului și-a întrerupt studiile.

La aceste stipendii pot concurge:

a) numai tineri studenți miseri, cari sunt născuți în Transilvania și sunt de naționalitate români;

b) cari pe lângă purtare bună au din studii *calculi de eminență*;

c) dintre concurenți vor avé preferință în înțelesul testamentului, caeteris paribus, cei de origine nobili și consăngenii cu piul fundator; prerogativa de nobil este de a se dovedi cu atestat dela competența jurisdicțiune comitatensă; érá consăngenitatea cu piul fundator este de a se dovedi cu atestat, care să cuprindă tabela genealogică compusă de către respectivul oficiu parochial;

d) dela concurenți se poftesce, să alătore *la cererile concursuale testimoniū scolastic în copie autentică, ér nu în original*, carte de botez, testimoniū medical, atestat de paupertate, care să fie subscris de antistia comunală politică și de parochul concernent și întărit cu sigilul parochial;

e) concurenții să numescă expres institutul, la care și unde vor să continue studiile academice ori gimnasiale pe anul scolar 1895/6.

Cererile concursuale, cari nu vor fi ajustate în modul indigitat, ori nu se vor așterne la Consistoriul subsemnat până la termenul prefpt nu se vor lua în considerațiune.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidiececan gr. cat. de Alba-Iulia.

II. Escriere de concurs.

Pentru două stipendii de câte 60 fl. v. a. din *Fundațiunea fericitului episcop Ioan Bob*, unul folosit de medicinistul Valeriu Muste, care din cauze independente de acest Consistoriu nu-l mai pôte usua, și altul de cadetul Alesandru Nemeș, care nu și-a legitimat progresul, — se escrie concurs până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895.

Doritorii de a obține aceste stipendii au de a-și instrui cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în escrierea de concurs pentru stipendiile romanțiane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidiececan gr. cat. de Alba-Iulia.

III. Escriere de concurs.

Pentru două stipendii de câte 70 fl. v. a. din Fundațiunea fericitului Ioan Gavrilă Vajda de Sobomezó și a soției sale Elisabeta născută Kuleovici, unul folosit de Corneliu Horșă, tehnic, care nu și-a legitimat progresul, și altul de cadetul Simeon Precup, carele asemenea nu s'a legitimat despre progresul său, — se escrie concurs până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895.

Doritorii de a obține acest stipendiu trebuie să scie perfect românește și să-și instruiască cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în escrierea de concurs pentru stipendiile românești.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

IV. Escriere de concurs.

Pentru un stipendiu de 60 fl. din fundațiunea fericitului Petru Maior, folosit de gimnasistul absolut Valeriu Maior, — se escrie prin această concurs până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895.

Doritorii de a obține acest stipendiu au de a-și instrui cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în escrierea de concurs pentru stipendiile românești.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

V. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. 1895 se escrie concurs la un stipendiu de 120 fl. din fundațiunea Kleiniană, folosit de gimnasistul absolut Victor Macavei.

Doritorii de a obține acest stipendiu au de a-și instrui cererile conform condițiilor indigitate mai sus în escrierea de concurs pentru stipendiile românești.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VI. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895 se escrie concurs la 7 stipendii din fundațiunea fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Alesandru Șterca Șuluț, și anume: două stipendii de câte 400 fl. v. a., folosit unul de candidatul de profesor Valeriu Suciu, și altul de medicinistul Octavian Florea, care nu și-a legitimat progresul în studii; un stipendiu de 300 fl. folosit de candidatul de profesor Dr. Elia Daian; două stipendii de câte 100 fl. folosite de cadetii absolți Sever Trifan și Iacob Brândușan, și două stipendii de câte 60 fl. folosite de gimnasistul Emanoil Bran, care nu și-a legitimat progresul, și altul de Clemente Boeriu absolut de școlă comercială.

Cei ce doresc a obține vre unul din stipendiile de mai sus au să intrunescă următoarele condiții:

a) că sunt români gr. cat. miseri născuți în Transilvania;

b) că pe lângă purtarea morală bună au din studii calculi de eminentă;

c) dintre concurenți vor avea preferință, cari vor putea dovedi, că sunt consăngenii cu piul fundator;

d) concurenții să alătore la cererile sale: *testimoniul școlastic în copie autentică și nu în original*, atestat de consăngenitate, dacă sunt consăngenii cu fundatorul, care atestat trebuie să cuprindă tabela genealogică compusă de către respectivul oficiu parohial. După aceea carte de botez, testimoniul medical, și să numescă expres institutul, la care și unde vor să continue studiile academice ori gimnasiale pe anul scol. 1895/6.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VII. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895 se escrie concurs la două stipendii din fundațiunea fericitului canonic lector Constantin Alutan, și anume: unul de 60 fl. folosit de gimnasistul Alesandru Chereșteș, care nu a dovedit progres multămitor, și altul de gimnasistul Iuliu Murășan, care nu și-a legitimat progresul.

Doritorii de a obține aceste stipendii au de a-și instrui cererile concursuale conform condițiilor indigitate în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VIII. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie 1895 se escrie concurs la un stipendiu de 40 fl. din fundațiunea fericitului profesor normal Partenie Moldovan.

Cei ce doresc a obține acest stipendiu, au de a-și instrui cererile conform condițiilor indigitate în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

IX. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895 se escrie concurs la un stipendiu de 120 fl. din fundațiunea fericitului preposit capitular Constantin Pappalvi, folosit de Aurel Pop, care a terminat cursul preparandial.

La acest stipendiu vor avea întâietate consăngenii piului fundator și între aceștia praeferențier cei născuți în Popfalău.

Cererile instruite după norma indigitate la escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane au să se așternă până la termenul prefipt la subsemnatul Consistoriu.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

X. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895 se escrie concurs la următoarele stipendii din fundațiunea fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Ioan Vancea, numită „Cassa arhidieceșană“.

1. La un stipendiu de 150 fl. destinat pentru școlari gimnasiști, inse cu obligamentul, că cel ce va obține stipendiul, este dator a intra în Seminariul tinerimii române gr. cat. din Blaș.

2. La un stipendiu de 300 fl. pentru studenții dela universitate ori institut politehnic.

3. La 3 stipendii de câte 60 fl. și unul de 40 fl. pentru elevi preparandiali în Blaș ori la altă preparandie română greco-catolică.

4. La un stipendiu de 100 fl. și altul de 120 fl. v. a. pentru fetițe, cari frecventează școlă gr. cat. din Blaș, ori altă școlă de fetițe greco-catolică, romano-catolică, ori școlă civilă română.

La aceste stipendii pot concurge numai români gr. cat. din Arhidieceșă. Preferință au consăngenii și afiii fundatorului, chiar și când nu ar fi din Arhidieceșă.

Cererile concursuale sunt a se instrui după norma indigitate mai sus în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

XI. Escriere de concurs.

La un stipendiu de 40 fl. v. a. din fundațiunea fericitului Ioan Pop Bota se escrie prin această concurs până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895.

La acest stipendiu pot concurge numai români gr. cat., cari frecventează vre un gimnasiu ori școlă reală. Preferință au cei născuți în Șard și între aceștia consăngenii fundatorului. Concurenții trebuie să dovedescă cunoștința limbii române prin o temă lucrată de dinșii pe cel puțin o colă de hârtă înaintea unui profesor de gimnasiu român, care trebuie să adevărească această.

Cererile să se instruiască după norma indigitate la escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoștința pre Veneratulă Cleră greco-catolică, că precum și până acum iaă asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de măsari și de sculptori, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesouă ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptășesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtăși ocașionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celă bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulă de zone dispărândă depărtările, prin această capacitatea de concourință mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritoră și fabric. de recuis. bisericesci.